Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond: Euroopa investeeringud maapiirkondadesse

SÖÖDAHÜGIEENI NÕUDED

Veterinaar- ja toiduamet VTA koduleht
Sööda käitlemise hügieeninõuded kehtestab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus183/2005.

Söödahügieeni määrus kehtestab järgmised põhimõtted ja nõuded:

- Tagada söödaohutus kogu toiduahelas, alates sööda esmatootmisest kuni toidu tootmisekspeetavate loomade söötmiseni;
- Tagada sööda jälgitavus igas käitlemise etapis tootjast lõppkasutajani, see tähendab, et kõik isikud, kellele määrus laieneb, peavad pidama arvestust, kelle käest on sööt ostetud või kellele on sööta müüdud

Sööt peab olema ohutu inimese ja looma tervisele (NV nõue KM4 nõue 2)

Söödanõuded kehtivad Kõigile, kes tegelevad:

- söödamaterjali (hein, silo, teravili jne) tootmisega oma ettevõtte tarbeks turustamisotstarbelise loomakasvatussaaduse saamiseks (müüakse piima, liha, mune) või müügiga
- söödamaterjali töötlemisega (kuivatamine, jahvatamine, muljumine jne) oma ettevõtte tarbeks turustamisotstarbelise loomakasvatussaaduse saamiseks;
- teenuste osutamisega (sööda töötlemis-, ladustamis-, veoteenus)
- segasööda tootmisega oma ettevõtte tarbeks või turustamiseks ja müügiga
- ravimsööda tootmisega;
- toiduainetööstuse (toiduaine- ja pagaritööstused, õlletehased jne) kõrvalsaaduste müügiga;
- turustamisotstarbelise toidu tootmiseks peetavate loomade söötmisega;
- sööda impordiga ja ekspordiga.

NÕUDED

Nõuded laienevad nii põllumajandusloomade, lemmikloomade, karusloomade kui kametsloomade ja -lindude sööda tootjatele ja turustajatele kui ka toidutootmise eesmärgil peetavate põllumajandusloomade (sealhulgas kalade ja hobuste) söötjatele.

Vastavalt söödakäitleja tegevustele ja käideldavatele söötadele (söödalisandid, eelsegud,segasöödad, ravimsöödad) on söödahügieeninõuded jaotatud kolme eri lisasse.

- I lisas on kehtestatud nõuded esmatootjatele,
- II lisas sööda tootjatele, turuleviijatele ja importijatele ning
- III lisas toidu tootmiseks peetavate põllumajandusloomade söötjatele.

I lisa nõuded kehtivad esmatootjatele, kes tegelevad

- söödamaterjali tootmine ja töötlemine oma ettevõtte tarbeks;
- söödamaterjali kuivatamine soojusvahetiga kuivatis;
- segasööda segamine oma ettevõtte tarbeks kasutades ainult täiendsöötasid, (söödalisandite ja eelsegude kasutamiseks ja ravimsööda segamiseks peab täitma II lisa nõudeid);

- loomse päritoluga söödamaterjali või loomset söödamaterjali sisaldava sööda vedu ja ladustamine oma ettevõtte tarbeks;
- silo tegemine;
- söödamaterjali lihtne füüsiline töötlemine turuleviimiseks: heina müük, teravilja müük ja muu.

I lisa nõuded

- Ettevõttes on tagatud sööda hügieenilised tootmis-, töötlemis-, veo-, ja ladustamisetingimused ja sööda puhtus – nimetatud etappides **peab sööt olema kaitstud saastumise ja riknemise eest.**
- **Hooned** (tootmishooned, laod jt) **ja seadmed** (tootmis- ja töötlemisseadmed, söötmisseadmeid, mahutid, veokid jt) **tuleb hoida puhtana** ja vajadusel desinfitseerida.
- **Jäätmeid ja ohtlikke aineid** (väetised, taimekaitsevahendid, veterinaarravimid) peab ladustama ja käitlema **eraldi** ja ohutult, et ära hoida ohtlik saastumine.(**NV KM nõue 7**)
- Tuleb ära hoida ja takistada kahjurite põhjustatud saastumist.
- Kui kasutatakse transporditeenuse pakkujat, tuleb ka teenusepakkuja veokite puhtust kontrollida.
- Söödas ei tohi olla keelatud materjale (pakendiosad, seemned, mida on töödeldud taimekaitsevahenditega jm.).
- Sööda ohutuse hindamisel tuleb arvesse võtta asjakohaseid analüüsitulemusi.

ARVESTUSE PIDAMINE

- **taimekaitsevahendite ja biotsiidide kasutamine**- kirjas põlluraamatus;
- **geneetiliselt muundatud seemnete kasutamine**;
- kahjurite või haiguste esinemine (näiteks teraviljal esines kõrreliste tungaltera);
- esmatoodete proovidega või muud diagnostikaks võetud proovide analüüsitulemused – söödakäitleja poolt võetud proovide analüüsitulemuste säilitamine;
- **iga sissetulnud sööda allikas ja kogus ning iga väljaläinud sööda sihtkoht ja kogus** – dokumendid (arved, saatelehed jt) paberkandjal või elektroonsed, kust on võimalik kindlaks teha sööda jälgitavus (kellelt ostetud ja kellele müüdud); **(NV KM4 nõue 8)**
- peetakse arvet ohtude ohjeldamiseks rakendatud meetmete üle ja hoitakse vastavad dokumendid alles (näiteks taimehaiguste tõrjeks tehtud tööd, teostatud kahjuritõrjed jt). Söödakäitlejad peavad antud dokumentides oleva teabe tegema pädevale asutusele kättesaadavaks.

NÕUDED SÖÖTJATELE (III LISA NÕUDED)

- Karja- ja heinamaade kasvatamist korraldatakse nii, et loomse toidu füüsilise, bioloogilise või keemilise saastumise oht on minimaalne.
- Vajaduse korral tuleb karja- või heinamaa jätta enne seda, kui kari sellele sööma lastakse, ja karjatamistsüklite vahel piisavalt pikaks ajaks sööti ning tagada põllumajanduskemikaalide keeluaegadest kinnipidamine.
- Farmi hooned ja söötmisseadmeid tuleb puhastada ohtude kumuleerumise vältimiseks. Puhastus- ja desinfitseerimiskemikaale tuleb kasutada vastavalt nende kasutusjuhistele ning neid tuleb hoida söödast ja söötmisalast eemal.
- Kahjurite juurdepääsu tõkestamiseks farmi hoonete juurde tuleb kehtestada kahjuritõrjesüsteem, et vähendada miinimumini sööda ja allapanu või hoonete ja seadmete saastumise võimalikkus.
- **Hooned ja söötmisseadmed tuleb hoida puhtana**. Sõnniku, jäätmete ja muude sööda võimalike saasteallikate korrapäraseks kõrvaldamiseks tuleb kehtestada eemaldamissüsteemid.
- Loomatootmisüksuses kasutatavat sööta ja allapanu tuleb vahetada sageli ning sel ei tohi lasta hallitama minna.

- Ladustamiseks kasutatavad alad ja mahutid tuleb hoida puhta ja kuivana.
- Loomakasvatusettevõtte söödajaotussüsteem peab tagama, et õige sööt saadetakse õigesse sihtkohta. **Tagada, et ladustusaladest ja -seadmetest ei tuleks saastumist**. Ravimsööta tuleb saastumise vältimiseks käidelda muust söödast eraldi.
- Loomakasvatusettevõttes kasutatavaid söödaveokeid ja -seadmeid tuleb puhastada korrapäraselt.
- Joogivesi peab olema loomadele kohase kvaliteediga.
- Söötmis- ja jootmisseadmed peavad olema projekteeritud, konstrueeritud ja paigutatud nii, et sööda ja vee saastumise oht on minimaalne.
- Jootmissüsteeme tuleb võimaluse korral korrapäraselt puhastada ja hooldada.
- Loomade söötmise ja kohtlemise eest vastutaval isikul peavad olema nõuetekohased oskused, teadmised ja pädevus.
- **Tuleb tagada sööda õige jaotamine. (NV KM 4 nõue 7)**

VTA TEAVITAMINE

- Sööda esmatootmise, tootmise, töötlemise, ladustamise, transpordi, turustamise või põllumajandusloomade söötmisega tegeleval isikul on kohustus oma tegevusest teavitada Veterinaar- ja Toiduametit.
- Tegevusest teavitamiseks tuleb enne majandustegevuse alustamist esitada teade majandustegevuse alustamise kohta, millega teavitatakse Veterinaar- ja Toiduametid oma tegevusest või tegevusloa taotlemisest.
- Määrusega nr.31 kehtestatud tegevusalade ja käitlemisel kasutatavate ainete täpsustatud loetelu, mille puhul peab sööda käitleja esitama majandustegevusteate või mille puhul peab sööda käitlejal olema tegevusluba.

Majandustegevuse teate esitavad

- Taimse söödamaterjali esmatootmine, töötlemine oma ettevõtte tarbeks turustamisotstarbelise loomse toidu saamiseks ja turuleviimiseks , sileerimine ja kuivatamine soojusvahetiga
- Loomse söödamaterjali esmatootmine
- Sööda segamine oma ettevõtte tarbeks, kasutamata loomset proteiini ja söödalisandeid või nende eelsegusid
- Lubatud loomse proteiini või seda sisaldava sööda ladustamine ja vedu oma ettevõtte tarbeks

Tegevusluba peab olema

- Söödamaterjali töötlemata taimeõlist, õlikeemilise protsessi teel, biodiisli ja rasvade segamise teel tootmine turuleviimiseks
- Segasööda tootmine oma ettevõtte tarbeks ja turuleviimiseks kasutades lubatud söödalisandeid1 või nende eelsegusid
- Söödalisandi tootmine turuleviimiseks, turuleviimine, import ja eksport, veoteenus ja ladustamise teenus
- Söödalisandist eelsegu tootmine turuleviimiseks, turuleviimine, import, eksport, veoteenus, ladustamise teenus
- Ravimsööda tootmine omatarbeks ja turuleviimiseks
- Erisööda tootmine, kasutades lubatud söödalisandeid
- Saastunud sööda füüsikaline, keemiline ja (mikro)bioloogiline detoksifitseerimine

Teavitama ei pea

Teatamiskohustus ei laiene ja majandustegevusteadet ei pea esitama isikud, kes tegelevad järgmiste tegevustega:

- turustab oma tootmistegevusest üle jäänud sööda esmatoodangu (kuni 5 tonni aastas) kohalikele põllumajandustootjatele
- lemmikloomatoidu jaemüügiga
- sööda tootmisega oma loomadele ja loomade söötmisega, kui:
    - toodang tarbitakse ära oma pere poolt;
    - loomade söötmine, keda ei peeta toidu tootmiseks;
    - loomadelt saadud toidu väikesi koguseid turustatakse otse lõpptarbijale.

Loomsete esmatoodete väike kogus on järgmine:
1) kala – kuni 100 kg päevas;
2) mesi – kuni 15 taru või mesilasperega majapidamisest või ettevõttest;
3) munad – kuni 50 linnuga majapidamisest või ettevõttest;
4) lehma toorpiim – kuni 100 kg päevas või kuni 700 kg nädalas;
5) kitse toorpiim – kuni 20 kg päevas;
6) ute toorpiim – kuni 10 kg päevas .

Teavitamine

- Eesti teabevärava eesti.ee kaudu (teenuse kasutamine nõuab autentimist ID-kaardi, Mobiil-ID või internetipanga kaudu);
- Maaeluministeeriumi kliendiportaal kaudu (teenuse kasutamine nõuab autentimist ID-kaardi, Mobiil-ID või internetipanga kaudu);
- digiallkirjastatult e-posti teel Veterinaar-ja Toiduametile: feed@vet.agri.ee;
- posti teel või toimetades ettevõtte asukohajärgsele Veterinaar-ja Toiduameti kohalikule asutusele;
- notari kaudu.

Söödakäitlejate register

VTA kodulehekülg- toidu- ja söödkäitlejate register- teavitatud ja tegevusloaga söödakäitlejad – register

KM 4 Nõue 9:Hankida ja kasutada tohib üksnes sööta, mis pärineb Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EÜ) nr 183/2005 alusel registreeritud ja/või tunnustatud söödakäitlejatelt.

KM 4 Nõue 13: Söödakäitleja põhjendatud kahtlusese korral, et sööt ei vasta söödaohutusnõuetele ja võib olla ohtlik inimese või looma tervisele, algatab ta koheselt sööda käitlemisest eemaldamise, teavitab sellest viivitamata Veterinaar- ja Toiduametit (VTA) ning teeb VTAga koostööd .